

(NE)ZADOVOLJIVOST REFORME STROŠKOV ZASTOPANJA PO ODVETNIKU 2003/2008: ANALIZA NA PRIMERU ZASTOPANJA V KLASIČNIH PRAVDNIH POSTOPKIH PRED OKROŽNIM SODIŠČEM V LJUBLJANI

France Ocepek,

*univerzitetni diplomirani pravnik, magister poslovnih znanosti,
strokovni sodelavec na Vrhovnem sodišču Republike Slovenije*

Marko Pahor,

*univerzitetni diplomirani ekonomist, doktor ekonomskih znanosti,
izredni profesor na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani*

1. UVOD

Teče sedmo leto po obširnejši zakonodajni reformi, izvedeni večinoma leta 2008, katere namen je bil izboljšati slovensko pravosodno okolje in doseči sojenje brez nepotrebnega odlašanja, kar je pravica, varovana s prvim odstavkom 23. člena Ustave RS.¹ Kljub temu da bi morali biti že globoko v Postlukendovi dobi, nas neodvisni in s slovensko družbenopolitično ter pravosodno stvarnostjo neobremenjeni organ Evropskega sodišča za človekove pravice vsakič znova opominja, da še nismo izplavali iz Antelukendove dobe.² Zato bomo v tem prispevku z zdrave časovne oddaljenosti analizirali področje stroškov odvetniškega zastopanja pri zastopanju v klasičnih pravnih postopkih in pokazali, kako lahko v tem primeru *ad hoc* pravodajalsko reševanje stvarnih pravosodnih težav prinese rešitve, za katere lahko utemeljeno dvomimo, da odpravljajo največji problem sodne neučinkovitosti.

¹ Kot posledica celotnega delovanja projekta Lukenda so bili sprejeti npr. novela D Zakona o pravnem postopku (Ur. l. RS, št. 45/08), Zakon o sodnih taksah – ZST-1 (Ur. l. RS, št. 37/08), novela H Zakona o sodiščih (Ur. l. RS, št. 45/08).

² Npr. zadevi *Grešovnik proti Sloveniji* (št. 31594/08) z dne 18. julija 2013 in *Trunk proti Sloveniji* (št. 41391/06) z dne 18. aprila 2013.

Namen prispevka je na konkretnem primeru zastopanja strank pred pravnim oddelkom Okrožnega sodišča v Ljubljani ter pred višjim in vrhovnim sodiščem v isti opazovani pravdni zadevi osvetliti finančne posledice za potencialno pravdno stranko glede na stari/novi sistem odvetniške tarife. Analitično se postavimo najprej v prelomno leto 2007 (Antelukendovo dobo) in na podlagi predpostavke, da se v sedmih letih (žal) ni nič bistveno spremenilo glede vsebinskega in količinskega pravedanja,³ v letu 2014 na podlagi istih pravnih podatkov primerjamo stroškovne učinke spremembe odvetniške tarife. Izbrano vzorčno leto 2007 tako omogoča tako oceno primernosti zakonodajalčevih namenov v času sprejemanja zakona kot tudi oceno sedanjega stanja.

V okviru zakonodajnega paketa Projekta Lukenda⁴ je bil sprejet tudi Zakon o odvetniški tarifi (ZOdvT),⁵ ki je z novim sistemom tarife (v nadaljevanju OT/08) nadomestil cehovsko⁶ sprejeto Odvetniško tarifo (v nadaljevanju OT/03).⁷ ZOdvT je v predlogu zakona Vlada RS pospremila s temi poudarki (Predlog zakona o odvetniški tarifi, EVA 2007-2011-0099, prva obravnava):

- Določitev odvetniške nagrade v točkah je zaradi stabilnih tržnih razmer neprimerna oblika.
- Sedanja (2003) ureditev omogoča zaračunavanje vsake storitve posebej, kar povzroča nepotrebno kopičenje vlog in prelaganje glavnih obravnav, posledično pa zavlačevanje postopkov.
- Sedanji (2003) način določanja nagrad je zagotovo dražji, postopek pa dolgotrajnejši.

³ Po uradnih sodnih statistikah za obdobje 2001–2012 je povprečje za pravdni oddelek Okrožnega sodišča v Ljubljani 3721 novih zadev in 3751 rešenih zadev na leto, kar ob povprečnem številu nerešenih zadev na začetku leta 5254 pomeni, da je pričakovani povprečni čas reševanja naključne zadeve pred pravnim oddelkom 2,4 leta (»zadeve v delu«, tj. nerešene plus nove – deljeno s povprečjem rešenih in novih zadev, ki sta »zanimivo« – povsem v skladu s teorijo produkcijskega menedžmenta, praktično enaki). Čas takega reševanja je v okvirih ugotovitev v nadaljevanju citiranih publikacij. »Zanimivo« pa je za eno leto daljši od uradno (po novi metodologiji – prvič prikazano leta 2012 in je še aktualno) predstavljenih podatkov o pričakovanem času rešitve, ki so takšni zaradi (napačnega!) deljenja nerešenih zadev konec leta z rešenimi (kar zanemari prav vse zadeve, ki prispejo na novo oziroma, še pomembneje, – so na »zalogi« kot nerešene zadeve na začetku leta). Gre le za eno od zavajajočih nedoslednosti v sodnih statistikah, ki pa si zaslužijo obravnavo v posebnem prispevku.

⁴ Ministrstvo za pravosodje RS, nav. delo.

⁵ Ur. l. RS, št. 67/08.

⁶ Pred tem je tarifo sprejela skupščina Odvetniške zbornice. Ob sprejemu zakona je o postopku sprejema tarife potekala debata, Odvetniška zbornica pa ima še vedno avtonomne »neobvezujoče smernice« za zaračunavanje odvetniških storitev in tarifo, sprejeto na skupščini zbornice 10. aprila 2010 (seveda nepotrjeno s strani ministrstva), ki so dejansko sistemski prepis stare tarife. Odvetniki pogosto v praksi strankam »v skladu z dogovorom« zaračunavajo stroške po starem sistemu (po možnosti z dogovorom določeno vrednostjo točke).

⁷ Ur. l. RS, št. 67/03.

- Zato naj se preide na sistem ene nagrade za celoten postopek, ene nagrade za obravnavo, ne glede na število obravnav. Tak način nagrajevanja naj bi odvetnike spodbujal k čim hitrejši rešitvi zadeve.
- Zmanjševanje sodnih zaostankov kot posledica koncentracije vlog in obravnav.
- Sedanja tarifa ne vsebuje ustreznih finančnih mehanizmov za sporazumno reševanje sporov.
- Zagotoviti učinkovito pravno varstvo tako z ekonomskega kot časovnega vidika (odvetniki naj bi lahko reševali več stvari hkrati po novem sistemu).

V prispevku bomo predstavili svoj pogled na uspešnost zakonodajno zastavljenih ciljev, tako da bomo najprej predstavili statistični pristop, sledijo osnovne statistike proti zahtevnejšim, končamo z oceno primernosti zakonodajne spremembe.

2. STATISTIČNI VZOREC ZA ANALIZO

Statistični vzorec je bil pridobljen leta 2010 pri pripravi magistrskega dela Analiza časovnih zaostankov pravnega oddelka Okrožnega sodišča v Ljubljani,⁸ katerega glavni izsledki so bili širši strokovni javnosti že predstavljeni.⁹ Predstavlja ga 205 naključno izbranih (v letu 2007) arhiviranih spisov na pravnem oddelku Okrožnega sodišča v Ljubljani.¹⁰ Glede zastopanja so bili že tedaj zbrani podatki, ali in kako – sama, po odvetniku ali po pooblaščenцу – je stranka vložila tožbo, odgovor na tožbo, pripravljalne vloge, pravna sredstva, ali je stranka sama na naroku, ali jo je zastopal odvetnik (ali pooblaščenec). Pri vlogah na prvi stopnji se je tako spremljalo le vloge, ki bi prišle v poštev po tarifnih številkah 18 (tožbe), 19 (obrazložen odgovor na tožbo, ugovor zoper plačilni nalog, obrazložene pripravljalne vloge, dokazni predlogi, izvzeli pa smo druge »obrobne« vloge iz četrtega odstavka) in 21 OT/03. Nismo pa opazovali povsem obrobni vlog po zahtevnosti, kot je opravičilo za izostanek z naroka (torej »druge vloge« iz četrtega odstavka 19. številke), ampak smo spremljali procesno pomembnejše vloge, ki bi lahko vplivale na izid postopka. Teh podatkov o odvetniškem zastopanju do zdaj še nismo analizirani.

Glede na zastopanje po odvetniku pri posameznem pravnem dejanju so se stranki pripisali odvetniški stroški glede na pravila OT/03¹¹ in OT/08. Stroški,

⁸ F. Očepek, nav. delo.

⁹ F. Očepek in M. Pahor, nav. delo (Opazovanje ...), F. Očepek in M. Pahor, nav. delo (Trajanje ...).

¹⁰ Več o vzorčenju v F. Očepek, nav. delo, str. 32–34.

¹¹ Vrednost točke po OT/03 je bila 0,459 EUR.

ki so nastali tako, so podlaga za sodno prisojo povrnitve potrebnih pravnih stroškov,¹² niso pa seveda nujno dejanski strošek stranke, ki je praviloma večji za stranske stroške, ki smo jih zanemarili pri obeh modelih tarif (npr. poštnina, kilometrini, obrobne vloge, kot so opravičila itd.), in seveda se ne upošteva dejanski dogovor med stranko in odvetnikom, pri katerem sta ta (načeloma) svobodna.¹³

3. ZASTOPANJE PO ODVETNIKU KOT PRAVILO V PRAVDNEM POSTOPKU PRED OKROŽNIM SODIŠČEM

Samo v 3,9 odstotka zadev (8 zadev v vzorcu) ni bila niti ena stranka vsaj pri enem pravnem dejanju zastopana po odvetniku. Zastopanje po odvetniku je v pravnih pred okrožnim sodiščem pravilo. To sicer nekoliko bolj velja za tožnika (v 92,7 odstotka zadev pri vsaj enem dejanju), manj pa za toženca (v 72,5 odstotka zadev pri vsaj enem dejanju).¹⁴ Večja zastopanost pri tožniku se kaže pri sklopih pravnih aktivnosti: pri pisnih vlogah na prvi stopnji (91,2 odstotka), narokih (90,7 odstotka) in pravnih sredstvih (86,4 odstotka). Zastopanost toženca po odvetniku se je vrtela blizu 70 odstotkov: pri pisnih vlogah na prvi stopnji 69,9 odstotka, na narokih 65,3 odstotka in pri pravnih sredstvih 79,5 odstotka. Iz teh podatkov tako ne razberemo samo, da je odvetniško zastopanje pravilo v klasičnih pravnih pred okrožnimi sodišči, temveč je zastopanje tudi zelo nespremenljivo. Ko se namreč stranka odloči za odvetniško zastopanje, jo odvetnik praviloma spremlja tudi pri vseh pravnih dejanjih od začetka do konca pravnega postopka.

4. OPISNA STATISTIKA

Osnovna opisna statistika nam pove, koliko plačata tožeča in tožena stranka svojemu odvetniku po OT/03 in OT/08. V preglednici 1 tako vidimo, da je največji skupni strošek v eni zadevi 19.663,79 EUR po stari OT/03 in 14.385,00 EUR po OT/08. Največja razlika (razlika skupno 2003–2008) med predvidenim skupnim stroškom med novo OT/08 in staro OT/03 je v eni zadevi tako 6219,89 EUR v »korist« OT/08, ki je za toliko cenejša, 5278,79 EUR pa je v eni zadevi največja razlika v korist OT/03 na drugi strani razpona. Medtem pa je povpreč-

¹² Glej 155. člen Zakona o pravnem postopku (ZPP, Ur. l. RS, št. 26/99 in naslednji), 17. člen OT/03, četrti odstavek 4. člena ZOdvT.

¹³ Člen 18 OT/03, prvi odstavek 4. člena ZOdvT.

¹⁴ Velik del te razlike gre pripisati dejstvu, da so se zavarovalnice v odškodninskih sporih, ki so prevladovali, pogosto zastopale po zaposlenih pooblaščenih.

na razlika med tarifama le 13,77 EUR (za toliko je dražja OT/08). Povprečni skupni strošek zastopanja na zadevo znaša 1853,00 EUR po OT/03 in 1866,77 EUR po OT/08. Kar pomeni, da je pri mediani vrednosti spora 15.857 EUR fiksni strošek zastopanja strank (vsaj) 11,7 odstotka glede na pravdno pogajalsko pogačo, ki je v igri. Najbolj bode v oči razlika med tarifama pri pravnih sredstvih, saj je OT/08 v povprečju opazno dražja, drugi stroški pa so zelo primerljivi. Za poglobljeno statistično razlago je zato zanimivejša primerjava razlike dobljenih aritmetičnih sredin med tarifama s t-testom, ki sledi v naslednji točki.

Preglednica 1 – Osnovne opisne statistike stroškov odvetniškega zastopanja v EUR

Opisne statistike stroškov odvetnika	Aritmetična sredina	Standardni odklon	Maksimum
TŽ pisne vloge 03	611,87 €	527,83	4.578,74
TŽ pisne vloge 08	509,88 €	418,05	4.257,50
TŽ pravna sredstva 03	490,88 €	446,01	2.180,35
TŽ pravna sredstva 08	709,91 €	563,06	2.649,60
TŽ naroki 03	481,76 €	413,30	2.203,30
TŽ naroki 08	461,90 €	299,59	1.902,00
TŽ skupni stroški 03	1.105,65 €	1086,71	8.939,44
TŽ skupni stroški 08	1.052,17 €	891,17	5.219,70
TN pisne vloge 03	407,42 €	569,08	4.131,20
TN pisne vloge 08	434,40 €	510,88	4.257,50
TN pravna sredstva 03	533,81 €	752,38	4.837,40
TN pravna sredstva 08	705,76 €	604,49	2.546,00
TN naroki 03	408,48 €	517,03	2.478,72
TN naroki 08	419,73 €	539,63	4.582,50
TN skupni stroški 03	885,58 €	1279,98	10.724,35
TN skupni stroški 08	965,27 €	1159,90	9.165,30
Skupno pisno 03	941,50 €	926,54	7.413,20
Skupno pisno 08	865,87 €	819,26	8.515,00
Skupno pravna sredstva 03	728,46 €	969,07	7.017,75
Skupno pravna sredstva 08	1.013,03 €	954,31	4.582,80
Skupno narok 2003	887,94 €	855,69	4.406,61
Skupno narok 2008	881,64 €	746,97	6.110,50
Skupno 2003	1.853,00 €	2166,10	19.663,79
Skupno 2008	1.866,77 €	1841,54	14.385,00
Razlika skupno 2003–2008	13,77 €	982,95	6.219,89

5. PRIMERJAVA ARITMETIČNIH SREDIN MED STROŠKI PO STARI IN NOVI TARIFI

Primerjava aritmetičnih sredin istih parov odvetniških tarif pri vsakem primeru, izračunanih po OT/03 in OT/08, nam da zelo zanimive rezultate z veliko razlagalno močjo (preglednica 2). Tako je na podlagi preizkusa statistično značilna razlika med OT/03 in OT/08 pri tožnikovih pisnih vlogah na prvi stopnji, po kateri je zanj za 101,99 EUR dražja stara tarifa, medtem ko je pri pravnih sredstvih za tožnika značilna v povprečju za kar 219,03 EUR manj ugodna nova tarifa OT/08. Pri tožnikih ni značilne razlike med novo in staro tarifo pri narokih in pri skupnem seštevku vseh odvetniških stroškov. Pri tožencih, drugače kot pri tožnikih, ni značilne razlike med tarifama tudi pri pisnih vlogah na prvi stopnji, je pa pri pravnih sredstvih – enako kot pri tožnikih – za tožence značilno veliko dražja (za 171,95 EUR) nova tarifa. Prav tako pri tožencih ni značilne razlike glede stroškov narokov. Na podlagi uporabljenega vzorca primerov ne moremo torej trditi, da se v teh postavkah OT/03 in OT/08 razlikujeta.

Najpomembnejše je testiranje razlike povprečij pri skupnih stroških tožnika in toženca v posamezni zadevi po sklopu pravnih dejanj (pisne vloge, naroki, pravna sredstva) in skupno. Tako ni značilne razlike med OT/03 in OT/08 pri pisnih vlogah in narokih – torej ravno v delu, pri katerem je imel zakonodajalec največja pričakovanja. Pri pisnih vlogah ter pri narokih je statistična stopnja značilnosti previsoka, zato ne moremo trditi, da je med tarifama pomembna razlika. Na drugi strani pa se je občutno podražilo vlaganje pravnih sredstev, pri čemer je nova tarifa v povprečju kar za 284 EUR dražja od stare, kar pri izredno nizki stopnji tveganja ($p < 0,001$) omogoči sprejem domneve o (občutno) večjih stroških pravnih sredstev po OT/08. Navedeni rezultat je bil pridobljen kljub uporabljeni najbolj konservativni predpostavki pri izračunu zastopanja v pritožbenih in revizijskih postopkih – tj. ena tarifa ne glede na to, ali je ista stranka (večkrat) ponovno vložila isto pravno sredstvo zaradi prejšnjih razveljavitev. V informatizirano dostopni bazi sodnih odločb višjih sodišč in vrhovnega sodišča sicer nismo našli izrecne opredelitve do tega vprašanja. Vendar dognanja te analize zaradi (nerazumno visoke) dejanske višine stroška pravnih sredstev po OT/08 pri upoštevni količnikih vodijo v sklep, da odvetnik ni upravičen zaračunavati stroška ponovne pritožbe/revizije. Ne glede na to, da je sodišče (prve, druge oziroma tretje stopnje) praviloma tisto, na katerem je največji del odgovornosti za »napako«, ki pripelje do ponovnega sojenja (enako velja za neracionalno vodene postopke pri razpisovanju narokov za glavno obravnavo, kot bomo poudarili v nadaljevanju). Tako se je v največji meri upoštevalo načelo pavšalizacije stroškov

po OT/08,¹⁵ čeprav bi narava pritožbenega postopka lahko napeljevala k drugačnemu sklepanju (ne pa nerazumljivo visok količnik za pravna sredstva v primerjavi s količniki za *de facto* obsežnejše in običajno tudi zahtevnejše pravno postopanje na prvi stopnji).

Preglednica 2 – Primerjava statistične razlike povprečij med staro in novo tarifo

Primerjava aritmetičnih sredin (OT/03 minus OT/08)	Arit. sredina razlike	Stand. napaka sred.	Stopnja znač. (dvostran.)
TŽ pisne vloge 03 – TŽ pisne vloge 08	101,99	29,33	0,001
TŽ pravna sredstva 03 – TŽ pravna sredstva 08	–219,03	38,71	0,000
TŽ naroki 03 – TŽ naroki 08	19,86	26,21	0,450
TŽ skupni stroški 03 – TŽ skupni stroški 08	53,48	39,73	0,180
TN pisne vloge 03 – TN pisne vloge 08	–26,97	31,91	0,399
TN pravna sredstva 03 – TN pravna sredstva 08	–171,95	67,53	0,015
TN naroki 03 – TN naroki 08	–11,26	32,02	0,726
TN skupni stroški 03 – TN skupni stroški 08	–79,69	43,89	0,071
Skupno pisno 03 – Skupno pisno 08	75,63	48,84	0,123
Skupno pravna sredstva 03 – Skupno pravna sredstva 08	–284,56	60,05	,000
Skupno narok 03 – Skupno narok 08	6,30	50,50	,901
Skupno 03 – Skupno 08	–13,77	68,65	,841

Ena glavnih ugotovitev je, da nova tarifa najverjetneje ni za stranke prav nič niti ugodnejša niti drugačna od stare, saj nam vzorčni podatki ne kažejo na to, da bi bili skupni stroški zastopanja po odvetniku pomembno drugačni po eni in drugi tarifi. Zato lahko ugotovimo, da je zakonodajalcu na primeru klasičnih pravnih postopkov pred okrožnim sodiščem spodletelo pri vzpostavitvi večje ekonomičnosti postopka z vidika stranke.

¹⁵ Glej zadevo Vrhovnega sodišča II Ips 56/2011 z dne 14. aprila 2011 o »enem« naroku (OT/08 bi morala imeti dejansko primernejšo terminologijo, morda bi bilo bolje govoriti o »glavni obravnavi«).

6. PRIMERJAVA ARITMETIČNIH SREDIN MED RAZLIKAMA MED SKUPINAMA Z VEČJIMI STROŠKI PO OT/03 IN VEČJIMI STROŠKI PO OT/08 GLEDE NA SPREMEMBO OT

Nadaljnji vidik pravdne (ne)učinkovitosti pri reformi odvetniških stroškov bomo predstavili z analizo primerjave vzorčnih skupin z večjimi in manjšimi stroški glede na prehod z OT/03 na OT/08. Torej imamo dve glavni skupini: dražje zadeve po OT/08 in dražje zadeve po OT/03, ki sta pridobljeni z razliko med stroški OT/08 in OT/03 v posamezni zadevi. Pri analizi so bile upoštevane zadeve, v katerih je prišlo do zastopanja po odvetniku. V 72 zadevah (37 odstotkov) je bila dražja stara OT/03, v 125 zadevah (63 odstotkov) je bila dražja OT/08 (preglednica 3).

Na prvi pogled je opazna očitna razlika v dolžini oziroma velikosti opazovanih pravnih spremenljivk v prid skupini z večjimi stroški po OT/03 pri večini dejavnikov (skupne vloge strank so pri OT/03 za 11 strani daljše, dolžina zaslisanj v straneh je večja za 4, dolžina izvedenskih mnenj za 5 strani, večkrat so se zamenjali sodniki na prvi stopnji, za 27 je večje število vseh vlog sodišča in strank, v 36 odstotkih več zadev je bil opravljen prvi narok za glavno obravnavo, opravljenih je bilo v povprečju za 2,8 več narokov, celoten postopek je trajal v povprečju dlje za 2,2 leta, večkrat je bilo potrebno tudi večstopenjsko sojenje).

Na drugi strani pa je bil pri OT/03 za osem odstotkov nižji tožnikov uspeh, kar je povezano tudi z naslednjim izsledkom. Prav tako je namreč v skupini OT/08 večji delež procesnih odločb glede na skupino OT/03. Navedeno pomeni, da imajo tožniki v daljših postopkih, v katerih se praviloma meritorno (in ne s procesno odločbo) odloči o pravnem predmetu, slabše možnosti za uspešnost.¹⁶ Skupina OT/08 ima tudi večje povprečje pri vrednosti spora.

Preglednica 3 – Primerjava povprečij med skupinama z večjimi stroški po OT/03 in OT/08 po pravnih dejavnikih in s preizkusom značilnosti

Primerjava povprečij med OT/03 in OT/08	Vrsta OT	N	Aritmetična sredina	Razlika arit. sredin	Stand. napaka razlike	t	Znač. (2-stranska)
Dolžina skupnih vlog strank v straneh	Dražja OT/03	72	21,46	11,10	1,68	6,60	,000
	Dražja OT/08	125	10,36				

¹⁶ Več glej v: F. Ocepek in M. Pahor, M., nav. delo (Opazovanje ...).

Dolžina skupnih zaslišanj v straneh	Dražja OT/03	72	5,32	4,28	0,99	4,34	,000
	Dražja OT/08	125	1,04				
Dolžina skupnih izvedenskih mnenj v straneh	Dražja OT/03	72	6,75	5,19	1,74	2,98	,004
	Dražja OT/08	125	1,56				
Število sodnikov prve stopnje	Dražja OT/03	72	2,03	0,40	0,15	2,65	,009
	Dražja OT/08	125	1,63				
Število vseh vlog strank	Dražja OT/03	72	57,18	27,27	4,22	6,46	,000
	Dražja OT/08	125	29,91				
Pri procesu je prišlo do prvega naroka za glavno obravnavo	Dražja OT/03	72	0,92	0,36	0,06	6,58	,000
	Dražja OT/08	125	0,55				
Število narokov	Dražja OT/03	72	4,10	2,83	0,44	6,49	,000
	Dražja OT/08	125	1,27				
Celotno trajanje postopka v letih	Dražja OT/03	72	4,46	2,29	0,42	5,38	,000
	Dražja OT/08	125	2,17				
Število stopenj v odločanju	Dražja OT/03	72	1,53	0,24	0,09	2,59	,011
	Dražja OT/08	125	1,29				
Tožnikov uspeh v odstotkih	Dražja OT/03	72	40,79	-8,73	5,11	-1,71	,089
	Dražja OT/08	125	49,52				
Procesna odločba (umik tožbe, zamudna sodba, poravnava)	Dražja OT/03	72	0,39	-0,25	0,07	-3,50	,001
	Dražja OT/08	125	0,64				
Vrednost spora v EUR	Dražja OT/03	72	25.441,39	-12.961,96	12.712,30	-1,02	,309
	Dražja OT/08	125	38.403,36				

Vendar za predstavljene razlike med skupinama ne moremo vedeti, ali so tudi statistično pomembne, dokler jih ne preizkusimo z ustreznim preizkusom. Pomembnost razlik smo preverili s t-preizkusom za neodvisne vzorce skupin z večjimi stroški po OT/03 in OT/08. Glede na dolžino vlog strank v straneh se pri značilnosti $p < 0,001$ lahko sprejme sklep, da so vloge strank v skupini OT/03 daljše. Enake ugotovitve je mogoče dobiti pri razliki v korist OT/3 za dolžino skupnih zaslišanj v straneh, dolžino vseh izvedenskih mnenj (stopnja značilnosti pri razliki povprečij je tu 0,004), število vseh vlog (sodišča in strank), pri večji verjetnosti oprave prvega naroka za glavno obravnavo, pri večjem številu narokov, pri celotnem trajanju postopka, pri večji verjetnosti instančnega odločanja (stopnja značilnosti 0,011). Pri stopnji značilnosti 0,009 je lahko sprejet tudi sklep o višjem številu sodnikov v skupini OT/03.

Pri standardni petodstotni stopnji tveganja ne moremo trditi, da se tožnikov uspeh med skupinama razlikuje (nižji v skupini z dražjo OT/03). Vendar je razlika značilna pri 0,089, kar pa je sprejemljivo pri desetodstotni stopnji tveganja. Navedena razlika je logična, če vemo, da je večji delež meritornih zadev med dalj časa trajajočimi pravicami, za katere smo že pokazali, da imajo za tožnika slabši uspeh kot krajše »procesne« zadeve. Pri stopnji značilnosti 0,001 lahko tudi potrdimo razlike glede procesne narave odločb, ki so bolj prisotne v skupini OT/08 in manj v OT/03 (tu velja podobna logika kot pri pojasnjevanju uspeha). Ne moremo pa trditi, da je vrednost spora pomemben razlikovalni dejavnik med skupinama, saj je stopnja značilnosti 30,9 odstotka občutno previsoka. Ugotovitev o nevtralnosti vrednosti spora potrjuje že predhodne ugotovitve o razlagalni moči vrednosti spora v pravdi za uspešnost strank in trajanje kot nevtralnega dejavnika.¹⁷ Zanimivo pa je, da ta statistika vsebuje (sicer šibak) indic, da skupina z dražjo OT/08 vsebuje v povprečju spore z večjo vrednostjo spornega predmeta (razlika 12.961,96 EUR med povprečjema).

Izvedli smo tudi logistično regresijo, ki se uporablja za ustvarjanje verjetnostnih klasifikacijskih modelov, z enakimi neodvisnimi spremenljivkami kot v linearnem regresijskem modelu.¹⁸ Odvisna spremenljivka pa je bila umetna binarna odvisna spremenljivka (angl. *dummy*), ki je preprosto kazala skupino z dražjo OT/03 (0) ali dražjo OT/08 (1). Logistični model je pokazal, da imata med desetimi neodvisnimi spremenljivkami le število narokov in skupna dolžina vlog statistično značilno moč pri predvidevanju, ali bomo lahko zaradi spremembe dejavnika napovedali, v katero skupino stroškov bo padla opazovana pravdna zadeva. Več narokov najbolj povečuje verjetnost, da bo zadeva spadala v dražjo skupino OT/08, medtem ko daljše skupne vloge enako pred-

¹⁷ F. Ocepek, nav. delo, str. 52, 54 in 58.

¹⁸ Podrobnosti statistik tukaj ne predstavljamo, so pa na voljo pri avtorjih.

videvajo pripadnost skupini OT/08, vendar se verjetnost pripadnosti skupini z daljšimi vlogami poveča dokaj šibko.

7. REGRESIJSKA ANALIZA VPLIVA PRAVDNIH DEJAVNIKOV NA SPREMEMBO STROŠKOV OT

Z multiplo linearno regresijsko analizo smo preverili vplive na spremembo odvetniških stroškov (stroški po OT/08 minus stroški po OT/03) s štirimi nadgrajujočimi se modeli:

- V prvem modelu se preizkuša vpliv primarnih dejavnikov spora, in sicer vrste spora po temelju (lastninski, pogodbeni, odškodninski pa so v modelih razvidni iz vpliva na konstante, saj so bili zaradi številnosti vzeti za primerjalno oporo), vrednosti spora ter skupnem številu strank v zadevi.
- V drugem modelu dodamo primarnim dejavnikom spremenljivko, ki opisuje aktivnost sodišča, izraženo s številom opravljenih narokov. Naroke namreč razpisuje sodišče, in ne odvetnik, zato je zakonodajalčevo izhodišče o krivdi odvetnikov za preštevilne naroke napačno, saj je *dominus litis* sodnik in nikakor ne sme biti stranka (269., 280. do 305. člen ZPP). Če sodišča opravljajo vsebinsko »prazne« naroke, je to predvsem njihova krivda, in nikakor ne odvetnikova. Ker tudi če se strinjamo s popularno mislijo ljudskih množic, da odvetniki »vrtijo« sodnike, ki naj jim ne bi bili dorasli, je krivda za to na sodišču, saj do tega sistemsko gledano ne sme prihajati.
- V tretjem modelu dodamo spremenljivkam iz drugega modela kazalnike skupne aktivnosti strank (merjeno v straneh) – dolžino njihovih vlog, dolžino njihovih izvedenskih mnenj ter dolžino zaradi zaslišanja strank in njihovih prič na narokih.
- V četrtem modelu se doda vsem predhodnim spremenljivkam spremenljivke končnih pravnih posledic – tožnikov uspeh (v odstotkih) in trajanje celotnega postopka (do zadnje sodne odločbe o predmetu spora v letih).

V vseh modelih je odvisna spremenljivka razlika stroškov strank (stroški po OT/08 minus stroški po OT/03). Pozitivni koeficienti multiple linearne regresije (b) kažejo, kateri dejavniki z uvedbo nove odvetniške tarife prispevajo k povečanju stroškov za stranke, negativni pa, kateri dejavniki stroške zmanjšujejo.

Za primarne dejavnike spora v prvem modelu lahko ugotovimo (preglednica 4), da nam z vidika pojasnilne moči determinacijski koeficient (R^2) pove, da je pojasnjeno 15,5 odstotka variance spremembe stroškov. Drugi model prinese s seboj največjo pojasnilno moč (61,5 odstotka vsega variiranja spremembe stroškov je pojasnjenega), sprememba pojasnenosti je kar dodatnih 46,1 odstotka variance, torej je izredno močna. Tretji model enako kot drugi značilno

pojasni vpliv na spremembo stroškov ($p < 0,001$), je pa dodatna pojasnilna moč samo 9,4-odstotna. Zadnji model dodatno pojasni le 0,7 odstotka variiranja spremembe stroškov.

Preglednica 4 – Rezultati regresijskih modelov za pojasnjevanje razlike med stroški zastopanja po OT/03 in OT/08

Spremenljivka	Model									
	1		2		3		4			
	b	(stand. nap.)	B	(stand. nap.)	b	(stand. nap.)	b	(stand. nap.)		
(Konstanta)	114,359	(191,1)	370,209	(130,3)	631,644	(119,7)	642,341	(135,197)	***	
Vrednost spora (EUR)	0,004	(0,001)	0,004	(0,001)	0,005	(0,000)	0,005	(0,000)	***	
Število strank	-94,759	(72,02)	38,891	(49,5)	71,111	(43,6)	65,432	(43,464)		
Lastninski spori	-128,195	(166,7)	-104,716	(112,7)	-181,439	(100,8)	-177,758	(100,091)		
Pogodbeni spori	57,610	(151,2)	-40,059	(102,4)	-72,859	(91,1)	-52,871	(95,258)		
Število narokov			-251,473	(16,286)	-162,732	(21,296)	-188,552	(24,340)	***	
Dolžina vlog strank v straneh					-38,429	(5,099)	-40,908	(5,196)	***	
Dolžina zaslišanj v straneh					-1,324	(8,683)	-2,801	(8,645)		
Dolžina izvedenskih mnenj v straneh					5,221	(4,921)	6,287	(4,943)		
Celotno trajanje (leta)							44,096	(20,637)	*	
Uspeh tožnika (v %)							-0,853	(1,148)		
R ²	0,155		0,615		0,709		0,716			

*, ** in *** označujejo statistično značilnost pri $p < 0,05$, $p < 0,01$ oziroma $p < 0,001$

Podrobnejša analiza regresijskih modelov po posameznih pravnih dejavnikih pokaže, da ima v prvem modelu samo vrednost spora statistično značilen vpliv ($p < 0,001$) na spremembo stroškov (število strank in vrsta spora nista značilna dejavnika). Število narokov v drugem modelu »aktivnosti sodišča« značilno ($p < 0,001$) pojasni spremembo stroškov, ki so zaradi večjega števila narokov pri OT/03 občutno večji oziroma pri OT/08 manjši (zato je $b = -251,473$ (EUR)). Pri aktivnosti strank v tretjem modelu samo skupna dolžina vlog strank značilno pojasni spremembo stroškov ($p < 0,001$), kaže pa na večje stroške po stari tarifi v primeru daljših vlog. V četrtem modelu je uspeh strank brez značilnega vpliva na spremembo stroškov, na stroške pa vplivajo vrednost spora, število narokov in dolžina vlog strank (pri vseh $p < 0,001$).

Če torej povzamemo rezultate regresijske analize, je večja vrednost spora za stranke po OT/08 dražja, kot je bila v skladu z OT/03, število strank in vrsta spora pa ne vplivata na razliko v stroških. Večje število narokov je za stranke po OT/08 bistveno cenejše, enako pa velja tudi za daljše vloge. Daljši postopki so za stranko nekoliko dražji, vendar je ta razlika malenkostna. OT/08 tako po eni strani spodbuja stranke k večji aktivnosti (več narokov, daljše vloge), po drugi strani pa nagrajuje odvetnike bolj za vrednost spora kot za dejansko opravljeno delo.

8. CELOSTNI STATISTIČNI POGLED NA DOBLJENE REZULTATE ANALIZE

Če celostno analiziramo statistične rezultate o naravi odvetniških stroškov po stari in novi tarifi, moramo poudariti, da razlikovanje med skupinama z dražjimi OT/03 in OT/08 leži v sestavi obeh tarif. Razlike so očitne in samopojasnevalne, če jih primerjamo pri vlogah in narokih. Sistem enega dejanja/enega plačila je v osnovi nasproten sistemu več dejanj/eno plačilo. »Logično« torej je, da bo nova tarifa cenejša pri zapletenejših postopkih in stara cenejša pri enostavnih postopkih. Le dejanski podatki o vrstah pravnih dejanj in o zastopanju po odvetnikih so lahko resna podlaga za zakonodajno reformo v 21. stoletju. Naša analiza kaže, da osnovna statistična distribucija pravnih dejavnikov določa sklep, da sta tarifi kljub večjemu številu dražjih zadev OT/08 (!) v povprečju za stranke klasičnih pravnih postopkov pred okrožnim sodiščem skorajda do evra enaki. Zaradi te distribucije lahko kvečjemu sklepamo, da bi se z dejanskim pospeševanjem postopkov ti za stranke dodatno podražili. Sklepati, da v razmerju stranka/odvetnik le slednji narekuje ritem postopka, naivne in neuke stranke pa se dajo le slepo voditi (za nos), je špekulacija brez realne analize odnosa med principalom in agentom (ter sodiščem kot tretjim nezanemarljivim subjektom).

9. SKLEP: SO CILJI REFORME RES DOSEŽENI?

Časi, ko se je avtomobil dalo popraviti z udarcem kladiva po motorju, so minili. Pa vendar bi si na zakonodajnem področju dostikrat želeli, da bi zakonodajalec raje le malo potrepljal zaganjalnik, ne pa vedno znova kupoval modernjšega, »nemškega«¹⁹ in zraven obljubljal, da ne samo, da se bo zdaj motor v prvo zavrtel, ampak šel tudi dosti hitreje. Torej sprememba, ki na hitrost ne more vplivati, spremembe učinkovitosti vžiga pa tako ali tako noben ne preveri (kupca novitete to niti resno ne zanima).

Naša »mehanična« analiza je pokazala, da zakonodajalec leta 2008 ni imel resno utemeljenih razlogov za spremembo sistema odvetniških stroškov na klasičnem pravnem področju. Nič se ni spremenilo, le prelagali smo odvetniške stroške z enega naslova (predvsem cene zastopanja na narokih, malo manj pri vlogah) na drug naslov (predvsem cene pravnih sredstev). Pravna sredstva so v novem sistemu precenjena na račun zastopanja na prvi stopnji, in to ravno na področju dejanskega stika strank s sodno oblastjo na narokih. Povprečno gledano torej nič novega, razen močnih kazalnikov, ki kažejo, da je na okrožnih sodiščih v klasičnih pravnih zadevah zastopanje za stranke postalo dražje.²⁰ Za zdaj nismo opazno hitrejši kot leta 2007/08, hitrejši ko bomo, več bodo stranke plačevale za odvetnike v klasičnih pravnih postopkih pred okrožnimi sodišči. Vsaka stranka je pri taki tarifi lahko vesela dolgega postopka, saj plača pri njem manj kot po stari tarifi, vsak odvetnik pa bo z veseljem vložil pravno sredstvo in še z večjim odgovor nanj. Oba pa sta v okviru zakonodajne redistribucije sicer na videz na boljšem kot posameznika v izoliranih primerih, vendar skupni družbeni strošek in družbena korist ostajata nespremenjena, zato je sprememba neučinkovita, brez povečanja družbene blaginje.

¹⁹ Na podlagi predstavljene analize ne verjamemo, da je avstrijski sistem (tj. OT/03) sam po sebi boljši in pravičnejši za odvetnike (oziroma stranke, na katerih bi moral biti poudarek), kot je zaslediti v literaturi – M. S. Tischler, nav. delo. Naše ugotovitve kažejo, da med njima v povprečju za stranko ne bo statistično značilnih razlik, kar pomeni izgubo družbene blaginje zaradi nepotrebnih zakonodajnih sprememb, ki s seboj prinašajo fiksne stroške za udeležence sodnih postopkov ter uporabnike in ponudnike odvetniških storitev na splošno.

²⁰ Lahko pa takoj najdemo primere, v katerih se je zastopanje nerazumno pocenilo, na primer v civilnih sporih z nizko vrednostjo spora (glej tudi tar. št. 3220 za nepremoženjske pravice v socialnih sporih) v vrednosti 50 EUR – samo zelo socialno naravnani odvetnik bo zastopal stranko za tako malo denarja. Ko se zastopanje preveč poceni, je namreč težava na ponudbeni strani, ki se takim storitvam začne izogibati.

Literatura

- Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije: Projekt Lukenda. Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije, Ljubljana 2005; <www.mp.gov.si/file-admin/mp.gov.si/pageuploads/2005/PDF/projekt_Lukenda.pdf> (18. 2. 2014).
- France Ocepek: Analiza časovnih zaostankov pravnega oddelka Okrožnega sodišča v Ljubljani. Magistrsko delo. Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, Ljubljana 2011.
- France Ocepek in Marko Pahor: Trajanje pravnega postopka, končanega pred pravnim oddelkom Okrožnega sodišča v Ljubljani v luči Lukende, v: *Pravnik*, (2013) 5-6, str. 345–372.
- France Ocepek in Marko Pahor: Opazovanje dejanskega pravnega uspeha strank: Primer pravnega oddelka Okrožnega sodišča v Ljubljani, v: *Pravna praksa*, št. 39/2013.
- Mirko Silvo Tischler: Avstrijska tarifa je pravična, v: *Odvetnik*, št. 63/2013, str. 26.

(UN)PERSUASIVENESS OF THE 2003/2008 REFORM OF ATTORNEYS' REPRESENTATION FEES: AN ANALYSIS ON ATTORNEY REPRESENTATION IN CLASSICAL LITIGATION PROCEDURES IN LJUBLJANA DISTRICT COURT

France Ocepek,

*LL.B., MBA, judiciary advisor at the Supreme Court
of the Republic of Slovenia*

Marko Pahor,

*Bachelor of Economics, PhD of Economics, professor
at the Faculty of Economics, University of Ljubljana*

We are presenting the first empirical research on attorneys' fees in the Slovenian civil litigation trial; we wondered whether legislative proclaimed goals in the Attorneys' Fee Act (AFA) are really taking effect in the "law in action" level. We came to controversial conclusions, which are derived from the sample data of the year 2007 recorded cases of Ljubljana District Court Litigation Department, which is the largest department of its kind in Slovenia. We found attorneys' fees being even higher than before the legislative reform that is in direct contradiction to political and legal desires in the time of the AFA proposal and contrary to the propositions found in literature.

Statistical database is a sample of 205 case files of Ljubljana District Court Litigation Department archived in 2007. The year 2007 was chosen as a point of time breach with regard to Lukenda politically driven legislative reform, because in 2008 an extensive statutory novel of litigation law was passed and laws on court taxes and attorneys' fees (AFA 2008) have been changed. Ljubljana District Court Civil Litigation Department was chosen as the largest of its kind in Slovenia.

Legislator had his own aims in 2007 and 2008, when a Proposal of AFA was prepared (it has been enacted in 2008). New law intended to replace previously autonomous enacted Attorneys' Tariff (AT 2003) by the Attorneys' Chamber. Main AFA goals were following according to AFA Proposal (EVA 2007-2011-0099):

- Current regulation is enabling to bill every service separately, which causes too many attorneys proceeding files and postponement of trial hearings.
- Existing model of billing is certainly costlier and litigation process is longer.
- Therefore the new system of one fee for the whole scope of services within broader process activity should be established.
- Courts' process backlogs will be shortened by enforcement of AFA.

In literature review we found commonly accepted hypothesis¹ that old attorneys' fee tariff (AT 2003) is on average more lucrative for attorneys than the new tariff (AT 2008) and hence more "fair". Because there was no empirical research done on the subject matter, we took a closer look to hard data.

We observed data in individual cases by looking for a type of particular procedural activity of a litigation party (written files as lawsuit, answer to lawsuit, proceeding file, appeal file; presence in trial hearings) and a prescribed financial consequence for that party because this particular procedure act was done by attorney. So by using the real data for attorney representation from archived data in 2007, year of legislator reform, we compare effects between AT 2003 and AT/2008. On one hand we have detailed AT 2003 by billing every procedural act on one event basis and on the other hand we have AT/2008 which is billing not single acts but proceeding services within determined scope of activity on one activity level.

It has to be emphasized that such attorneys' fee data do not necessarily represent factual party expenditure for attorney service, which should be larger at least for accessory attorney costs (postal cost, transportation cost, secondary files' costs – for example: delivery of medical excuse for absence from trial hearing). This data also do not include factual fee arrangements between attorney and the client. In fee contracts they have broad freedom to specify service and payment for various instances of case development. But on the other hand it has to be also emphasized that Slovenian courts use attorneys' fee tariff as a binding legal source for acknowledgement of necessary party costs when they are deciding on how much of the cost of the winning party is on burden of the losing one.

¹ Mirko Silvo Tischler: Avstrijska tarifa je pravična, in: *Odvetnik*, No. 63/2013, p. 26.

Descriptive statistics showed us, that in 96.1 % cases parties were represented by attorney in at least one proceeding act (only 8 cases without any attorney representation). We can conclude the representation by attorney is a rule in litigation cases in district court. Higher percentage is for plaintiffs (92.7) and slightly lower for defendants (72.8). We can explain this difference with the fact that more insurance companies are among defendants and those companies frequently use their own employed legal stuff for litigation representation.

There is only EUR 13.77 difference on average in total common costs between AT 2003 and AT 2008, average total common fee per case is so EUR 1.853.00 in AT 2003 and EUR 1,866.77 in AFT 2008. The most striking is the difference between the old and the new tariff for appeals where AT 2008 is substantially more expensive than AT 2003. Otherwise, costs from both tariffs seemed to be pretty close.

We compare means of various procedural activities and elements between the group with higher fees in AT 2003 system and the group with higher fees in AT 2008 system by looking whether the mean difference is statistically significant. 61 % of the cases have higher costs in AT 2008 and 35 % of the cases in AT 2003, while 4 % of the cases were not included in comparison due to the lack of attorney representation. Comparison shows us significant difference between the groups; inside the larger group AFT/2008 there are shorter written files, lower number of trial hearings, shorter duration of total proceedings. On the other hand, there is no significant difference between lawsuit claim value and plaintiff success. Notwithstanding, most activity driven litigation elements do have it; hence we have two distinctive groups that can be further analysed.

We used multiple linear regression analysis to find out which variables have significant effect on attorney cost that party has to take account on in litigation case process. We constructed four consequential models, each new one having variables from the previous one. Models were composed regarding basic legal theory:

1. In the first model we have primary litigation elements. Litigations are sorted by litigation claim substance (property, contract, tort), claim value, total parties' number.
2. In the second model we added elements of court activity (number of trial hearings).
3. In the third model we added elements for common party activity (measured by length of their files in pages, expert opinions, and their witness testimonies).
4. In the fourth model we added plaintiff claim success in final court decision and the duration of the whole litigation process till the final court ruling.

Dependent variable was the difference in attorneys' fee between the old and the new tariff per case (AT 2008 cost minus AT 2003 cost).

Primary litigation elements explain 15.5 % variance of costs' difference, second model explains 61.5 % of costs' variance, and the 46.1 % added explained variance is the highest among four models. The third model explains 9.4 % variance of dependent variable, the fourth model only 0.7 %.

If we examine more closely the regression models, we see in the first model claim value having significant positive influence on dependent variable – meaning AT 2008 is costlier if we treat claim value as an independent variable (number of parties and claim substance without significant influence). In the second model number of trial hearings significantly explains cost' difference, where higher number of trial hearings causes AT 2003 fees to be substantially higher. In the third model party activity only length of the proceeding files significantly explains higher costs according to the old tariff. In the fourth model party success has no significant impact on costs' difference, but claim values, number of trial hearings, and files' length do.

Logistic regression, where we used the same independent variable as in multiple linear regression and fact of higher or lower costs according to AT/2003, AT 2008 system, gives us the number of trial hearings and length of common parties' writings as a significant predictors for being a group member. Both indicators predict that by its higher number the probability of membership in costlier AT 2008 group decreases (increases in AT 2003 group).

Notwithstanding, the practical significance of our findings is much simpler than conducting complicated regression analyses and interpreting them. Robust descriptive statistics grounded the thesis that except for appeals nothing real has changed by introducing AT 2008. This is a very important conclusion that explains "average" effects of change, which are negligible due to distribution of longer, more substantive cases (smaller number of cases) and shorter, more procedurally oriented cases (larger number of cases). First ones are more expensive in AT 2003 and second ones are more expensive in AT 2008. Speaking generally, legislative shift was of tautological nature. If one changes the system from one action/one bill to (more action within) one activity/one bill you could obtain a result where that more activity is cheaper in AT/2008 and costlier in AT/2003. However, this does not explain anything if you do not know what is a real statistical distribution of these two types of cases in real litigation procedures. Basic statistical distribution of case types is namely crucial in this legislative analysis, not the more complicated regression analysis, which is to a great extent self-explanatory (common legal process logic is strongly reflected in regression results). Statistics show AT 2008 as the more expensive choice

for parties and in the same time more lucrative for attorneys (in general). If we judge our results by taking in evidence the form of official judiciary statistics, we see even a larger failure of the legislator because case backlogs have not been reduced in observed civil litigation district department.

We managed to go beyond everyday political rhetoric in search for true reasons and causes of legislative reform of attorneys' tariff. Firstly, we explored some very basic statistics about attorney representation, then we test influences on AFT/2003 and AFT/2008 fee heights. We found out compelling statistics that have not been discussed in Slovenian (expert) public, that contradict literature thesis and the legislator's aim. We emphasize importance of informed legislative process, which was not undertaken in this matter, and we stress out the caveats when interpreting statistics. Redistributive legislative changes (as is the case of the observed field of attorneys' fee), without any new social benefit should not be made, because they are economically inefficient and are not acceptable means to an end, but the end itself.

Izvirni znanstveni članek

UDK: 347.965.7(497.4)

OCEPEK, France, in PAHOR, Marko: (Ne)zadovoljivost reforme stroškov zastopanja po odvetniku 2003/2008: Analiza na primeru zastopanja v klasičnih pravnih postopkih pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani**Pravnik, Ljubljana 2014, let. 69 (131) št. 5-6**

Analizirali smo reformo odvetniških stroškov, ki je bila sprejeta v okviru širšega Projekta Lukenda na primeru zastopanja v klasičnih pravnih postopkih, končanih na prvi stopnji pred pravnim oddelkom Okrožnega sodišča v Ljubljani. Zakonodajalec je šel v spremembe s prepričanjem, da se bo postopek z novo tarifo pospešil in pocenil. Naše ugotovitve so nasprotne zadanemu zakonodajnemu cilju: zastopanje je po novi tarifi (načelo enega računa za sklop storitev) v povprečju enako drago kot po stari tarifi (načelo računa za vsako storitev posebej), večina zadev bi bila dražja po novi tarifi že ob sprejemu reforme, pospešitev postopka s procesnimi končnimi odločitvami pa bi postopek po novi tarifi v povprečju dodatno podražila. Celo pri vrednosti spora obstaja v linearni regresiji močan indic, da ta ni nevtralen dejavnik, ampak postopek po novi tarifi celo draži. Občutno se je podražilo zastopanje pri pravnih sredstvih, vendar celostni učinek primerjave stroškov kaže, da je zakonodajna reforma dosegla le redistribucijo stroškov zastopanja brez prave nove družbene koristi.

Original Scientific Article

UDC: 347.965.7(497.4)

OCEPEK, France, and PAHOR, Marko: (Un)Persuasiveness of the 2003/2008 Reform of Attorneys' Representation Fees: An Analysis on Attorney Representation in Classical Litigation Procedures in Ljubljana District Court

Pravnik, Ljubljana 2014, Vol. 69 (131), Nos. 5-6

The authors analyze attorneys' fee reform, which was legislated within broader Lukenda Project, by observing attorney representation in classical litigation procedures in Ljubljana District Court Litigation Department cases. Legislator passed a new law on attorneys' fee tariff with desire to accelerate civil process and to decrease litigation costs. the authors' findings contradict this legislative aim, because representation according to new attorneys' fee tariff (principle of one bill per one service) is on average equally expensive as in old tariff regime (principle of one bill per scope of services). Most of observed litigation cases would be more expensive according to the new tariff even at the time of the acceptance of the new law; accelerating the process by non-substantive procedural court decisions would make cases for parties even more costly. Even If one looks at the claim suit value in linear regression analysis there is a strong indication that claim value is not a neutral element in determining height of attorneys' fee according to the new tariff (but positive). There was a substantial increase of representation costs for appeals; nevertheless holistic effect comparison shows legislative reform conducting useless redistribution of representation costs between different activities without any new social benefit.